

Danske kunstnere er ikke politiske, men tilslutter sig »holdninger, der er knyttet til sociale og kulturelle grupperinger, og skiltes med dem lidt sporadisk, alt efter hvad det er fordelagtigt at signalere over for legatudde- lerne, priskomiteéerne, museerne og anmelderne.« Sådan lyder det fra litteraturkritikeren Mette Høeg, der derfor heller ikke køber præmissen om, at kunstnere er venstreorienterede. Foto: PR

Litteraturen set fra Mexico

Interview: Fra sin bopæl i Mellemmamerika – og på Djursland – kan Mette Høeg betragte dansk kulturliv udefra. Hun er ikke imponeret.

NIELS LILLELUND

lillelund@jp.dk

Mette Høeg er litteraturforsker og tillige en skandale. Da hun for et års tid siden fik sagt, at dansk litteratur domineres af kvindelige forfattere med fokus på krop og køn i kedsommelig langstrakt- heds og piget selvoptagethed, gik litteraturens verden amok. Og fordi det er en meget lille verden, lyder det meget højt, når den eksploderer – for dem, der er en del af den. Resten af verden lægger ikke nødvendigvis mærke til den, men alligevel, Mette Høeg skal muligvis være glad for, at hun bor i Mexico og på Djursland, snarere end i Københavns stræder.

Håbløst ævl

»Det må næsten være en gimmick-text! Teksten er så dum og hadsk og udfoldet i sin idioti med alle grelle ord i verden (navlepilende, kvindelige forfatteres dominans, kønsmodne piger etc. etc.(???) at jeg ikke kan tro andet, end at det MÅ være en form for parodi på det mere usynlige idioti i litteraturredaktionen – altså simpelthen måske et eksperiment. HVAD det rent faktisk er muligt at få trykt af komplet håbløst ævl!«

Skrev f.eks. kritikeren Lars Bukdahl på sin blog. Og Tue Andersen Nexø, litteraturanmelder på Information, skrev på Facebook:

»OK, ligesom så mange andre er jeg rimeligt hovedrystende ... Den er så dårlig – så faktisk forkert, så fuld af insinuationer, så sjusket og fornæret og dømmesyg i sin måde at læse litteratur – at den ikke er til at diskutere med.«

Og Politikens litteraturredaktør, Jes Stein

Pedersen, talte om »et af de mest kvinde- fjendske indlæg om dansk litteratur«, han nogensinde havde læst:

»For mig minder Mette Høeg om en af de dronepiloter, som fra computere på den anden side af Jorden forsøger at ramme levende mål med voldsom ildkraft uden smålig skelen til almindelig ret og rimelighed.«

Kunstens venstreorientering

Men hun bor altså langt væk, Mette Høeg, for hun er sammen med sin mand ved at åbne et *residency* for skandinaviske kunstnere, forfattere og teoretikere.

Derfor er dette interview foretaget via e-mail:

Hvorfor er kunstnere nærmest per definition venstreorienterede i Danmark?

»Jeg er ikke sikker på, at der kun i Danmark er en overvægt af kunstnere, der, hvis de orienterer sig politisk, gør det i en socialistisk retning. Kunsten er per definition noget, der gør op med det eksisterende og etablerede, den står på utopiens side og sigter efter udvikling og forandring.«

»Flertallet af kunstnere er formodentlig mere tilbøjelige til at identificere sig med en socialistisk ideologi end med en borgerlig. En borgerlig ideologi associeres med bevaring af det eksisterende, mens den socialistiske associeres med forandring af samfundsstrukturen og omvæltning. Borge- lige ideologier søger også udvikling og frem- skridt, men i dag gennemgående mere i økonomisk og teknologisk henseende.«

Mette Høeg mener, at flertallet af kunstnere, hvis de er borgerligt orienterede, måske også er tilbøjelige til at placere sig inden for kommerciel kunst og derfor ikke er lige

så synlige i den offentlige debat.

Den forklaring holder vel kun et vist stykke – det etablerede kan antage mange former ...

»Ja. Det politiske er ikke noget kunsten ibo- ende. Venstreorientering er på ingen måde noget, der konstituerer kunsten. Det gør nærmere humanisme. Sådan én som Henrik Stangerup, der skilte sig ud ved at kritisere den kedelige venstreorienterede kunst i 1970'erne, var ikke så meget borgerlig, som han var humanist og individualist – selv om mange, der ikke brød sig om hans kritik, forsøgte at affeje ham ved at pådutte ham en borgerlig politisk position. Det danske kunst- og litteraturmiljø, hvor det "venstreorienterede" i længere tid netop har udgjort det etablerede, er meget hurtigt til at udråde afvigere som "borgerlige", hvis de ikke abonnerer på de godkendte meninger. Man taler om kunsten politisk for at ekskludere de forstyrrende og udfordrende elementer.«

Det etablerede

Kunsten bliver politisk?

»Ja. Men jeg tror, at den politiske dimension ofte først tilføjes senere. Det sker først efter et nyt omvæltende kunstnerisk paradigme har fået udbredelse. F.eks. blev realismen, der opstod i det 19. århundrede fra et delvist aristokratisk udgangspunkt, senere grebet af den socialistiske ideologi og brugt som politisk instrument. Og dadaismen og surrealismen i Frankrig, der startede som ren leg og eksperiment, blev senere knyttet til partipolitik.«

Mette Høeg taler om en »interessant dynamik,« når en kunstnerisk udvikling forkaster det gamle og indfører noget nyt, der så efterfølgende etableres og udbredes: Så bliver det, der engang bestod i omvæltende ny-

tænkning, gerne så trangt, at det medfører en ensrettende, måske ligefrem totalitär kultur. Og så vil der typisk dukke en kulturkritik op, der udfordrer ensretningen for at indføre kunstnerisk individualitet og bevægelsesfrihed. Den kritik kan kaldes liberal, uden dermed nødvendigvis at være højreorienteret eller overhovedet politisk:

»Det så vi f.eks. med Stangerup – og flere i hans omgangskreds – der kritiserede 70'ernes herskende ånd; at det, der startede som et utopisk projekt i 1960'erne med kvindfrigørelse som fri sex og udskjelning, slog om og blev til en ensrettende og undertrykkende kultur, kvindfrigørelse blev humorforladt insisteren på kvinderettigheder osv. Så selv om kunstens forandringsøgende ideal umiddelbart synes at harmonere bedst med en socialistisk ideologi, så er det liberale ideal, der forsvare individets frihed, af enorm betydning for den kunstneriske kultur og kunstens udvikling.«

Gruppedannelser

Det handler altså ikke om politik i virkeligheden?

»Grundlæggende mener jeg ikke, at kunstnere i Danmark i dag er "venstreorienterede", sådan som det postuleres i udgangspunktet. Jeg ser dem ikke som egentlig politiske og har en modvilje mod at anvende betegnelserne "venstre- og højreorienteret" om flertallet af de kunstnere og forfattere, der identificerer sig politisk. Især de yngre. Jeg har indtryk af, at de sjældent abonnerer på en sammenhængende ideologi. Nærmere tilslutter de sig holdninger, der er knyttet til sociale og kulturelle grupperinger, og skiltes med dem lidt sporadisk, alt efter hvad det er fordelagtigt at signalere over for legatudde- lerne, priskomiteéerne, museerne og anmelderne. Og som kunstner i Danmark i dag er

BLÅ BOG

Mette Høeg

Mette Høeg er bachelor i film- og medievidenskab fra Københavns Universitet, cand.mag. i moderne kultur og ph.d.-stipendiat på Institut for Nordisk ved KU.

Hun har publiceret en række akademiske artikler og var assisterende redaktør på Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs kritiske udgave af Karen Blixens værker.

Hun deler for tiden sin tid mellem Udbyhøj på Djursland og Tijuana, Mexico. På Djursland er hun ved at starte en kulturel tænketank, som i efteråret søsættes med en række litterære saloner.

det mest lukrativt at signalere venstreorientering.«

Høeg finder, at der i vid udstrækning er tale om koder, som kunstnere og forfattere anvender for at signalere tilhørsforhold til den rette, godkendte klub.

Det, Jens Christian Grøndahl kaldte *dagligstuer*, kunne man tilføje. At tilhøre den rigtige klub giver sociale fordele og kulturel kapital.

»Det handler mindre om en brændende vision, og egentlig handling er der ikke meget af – for forfatterens vedkommende bliver det "politiske" ikke til meget mere end selviscenesættende oplæsningsaftener på Props og andre stamsteder.«

Hun mener grundlæggende, at der er for meget hykleri til, at man kan tale om egentlig politik.

»Tag nu det store engagement i anerkendelsen af minoriteter, LGBT'er (en forkortelse af *Lesbian, Gay, Bisexual og Transgender*, red.) osv. Det er vel i udgangspunktet et klassisk borgerligt standpunkt at insistere på anerkendelsen af individets rettigheder, men det fremstilles af mange kunstnere, som om det naturligt tilhører en venstreorienteret ideologi. Dertil sidder mange og taster deres politisk korrekte modvilje mod globale korporationer ind på Facebook og Twitter, der om noget repræsenterer netop de kapitalistiske giganter, de forsøger at signalere moralsk afstandtagen til.«

Hvad er humanisme?

Du taler i stedet om humanisme – hvad betyder det egentlig – i denne sammenhæng?

»Kunstens kernetræk inkluderer efter min overbevisning ikke en insisteren på venstreorienterede eller andre politiske dagsordener. Kunst udspringer af en humanis-

”

Venstreorientering er på ingen måde et konstituerende træk ved kunsten. Det er nærmere humanisme.

Mette Høeg,
litteraturkritiker

FINDES DER EN
BORGERLIG KULTUR?

DR's tidligere dramachef Ingolf Gabold har sagt, at når al kunst er kulturradikal eller venstreorienteret, skyldes det, at der ikke findes et borgerligt kulturudtryk, fordi for højrefløjen er kunst lig med underholdning. Jyllands-Posten vil i en serie artikler gå på opdagelse efter en borgerlig kultur og søge at få forklaret, hvorfor den ikke findes, hvis det er sandt.

me, dvs. en interesse for menneskelig eksistens; kunst indebærer radikal søgen mod forandringer og en villighed til at eksperimentere. Sådan en kultur trives imidlertid ikke særlig godt i dag. Især forfattere forekommer mig egentlig at være temmelig konservative – de søger at beskytte bevilningssystemerne og den eksisterende sociale struktur i nærmiljøet. Og at bevare den type litteratur, som nok engang blev indstiftet ved et radikalt kunstnerisk skift med den avantgardistiske modernisme, men som nu kører i tomgang med sit fokus på formalisme og favorisering af uklare fortælle-måder, som ikke forsøger at forandre noget, sætte noget på spil og som producerer det ene kedsommelige langdigt efter det andet efter de samme forskrifter og forudsigelig, ufarlig øko- og klimalitteratur.«

Mette Høeg ser det dominerende litterære miljø som temmelig humorforladt og ensrettet, erklærer hun.

Ude på bakken

»Jeg så engang et program, hvor Josefine Klougart var taget på Bakken for at fortælle om meningen med livet. Et skilt i rutsjebanen advarede om, at man skulle holde arme og ben inden for vognen under turen. Klougart mente så, at det er det samme, det gælder om i livet.«

»Den holdning er desværre meget symptomatisk for de yngre generationer af forfattere, synes jeg. En god kunstner skal efter min mening også være individualist, men i dag er der en klar gruppementalitet hos mange unge forfattere – man identificerer sig med grupper og politiske partier. Man foretager ikke selvstændige vurderinger, men tilslutter sig trygt et ensartet kulturelt fællesskab.«

Gave til JP-abonnenter
mit.jp.dk/klubriidr

GAVE TIL JP-ABONNENTER:

Få 1 måneds gratis medlemskab af Klub Riidr

Klub Riidr er Danmarks nye digitale bogklub. Hver måned får du otte spændende klub-bøger. Lige nu kan du som abonnent få gratis adgang i hele april.

Læs mere og se månedens aktuelle titler på mit.jp.dk/klubriidr